

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

7. De irregularitate ex homicidio voluntario, physicè patrato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Tridentini. Quoniam ergo nonnulli, ut Salced. Rodriq. Avila apud Castropal. de Cens. disp. 6. p. 15. §. n. 2. Coninch. disp. 18. n. 111. G. Hurt. de Irregul. d. 2. diff. 20. n. 66. Diana, Leandr. de Irregul. T. 2. disp. 10. quæst. 12. adducitque Didacum Perez dicentem, ita se sæpe respondiisse de hac questione consultum, aliquæ apud Dianam, mox cit. nomine homicidii voluntarii, cuius irregularitatem negat Tridentinum, posse Episcopos dispensare, intelligunt solum homicidium illud, quod per insidias, vel per industriam quis committit, quodque nos Itali vocamus (Apostato) homicidium autem factum in subitanea rixa, quamvis sit voluntarium, possitque dici esse ex proposito; tamen, quia non est (Apostato) ideo non excluditur (inquiunt) à potestate quam Tridentinum concedit Episcopis, quando homicidium est occultum, ideo consequenter in hac questione non debet vocari homicidium absolute voluntarium, sed casuale.

4. Contra vero alii, ut Mol. tom. 4. tr. 3. disp. 79. n. 7. Suar. de Cens. disp. 44. sect. 1. n. 3. Dian. part. 10. tract. 11. res. sol. 16. Castropal. loc. cit. num. 9. videtur initio esse in prima sententia, sed in fine se declarat pro secunda, quia putant, nomine homicidii voluntarii à Tridentino intelligi quodcumque homicidium directe volitum, sive sit per insidias, sive quocumque alio modo; homicidium autem factum in subitanea rixa, ut hic supponimus, sit omnino voluntarium directe, licet ex subitanea passione procedens ideo contendunt, in hac nostra questione illud non debere vocari casuale, sed absolute voluntarium & negari à Tridentino Episcopis facultatem dispensandi irregularitatem ab illo, quamvis occulto manantem.

5. Ego hanc posteriorem (quæ certe est communior) sententiam eligo, quia secus videtur vis inferri verbis Trident. sess. 14. c. 7. de Reform. Illud audi.

Cum etiam (inquit) qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari evelli debeat, quia sua voluntate homicidium perpetraverit, &c. Solus Summus Pontifex dispensat, &c.

Et paulo post: Si verò homicidium non ex proposito, sed casu fuisse commissum, narretur, &c. Episcopus dispensat, &c. modo tamen à nobis infra dicendo §. 17. à num. 10.

6. Notas illam rationem formalem (quia sua voluntate homicidium perpetravit.) At ille, in subitanea rixa, iam sua voluntate perpetravit homicidium. Notas item illud (non ex proposito, sed casu.) At, qui in subita dicta rixa directe, & ex intentione occidit hominem, non dicitur casu occidere. Casu enim occidere, est, præter intentionem, & indirecte, aliud agendo (ut supra vidimus) occidere.

Hoc jam statuto; Irregularitates ortas ex occasione sequuta in subitanea rixa, de quibus dubitari solet per sequentesfigurationes casuum, percurramus.

Supervenientis occisio.

7. Evaginato gladio rixabar cum Antonio: id advertentes aliqui mei, sive amici, sive propinqui, sive exteri, accurrunt ad me defendendum, vel etiam expresse ad occidendum meum inimicum Antonium, ex quibus tamen unus interemptus ab Antonio, vel ab alio fuit, summe ego irregularis, qui nunquam hujus, sed inimici mortem intentabam?

8. Respondeo, Si aliud non addas, ab irregularitate te immunem pronuntio, quia tu, nec intendisti, nec providisti hujus tui defensoris interitum. Ita Glossa in cap. Petrus, prima q. 4.

Dixi (si aliud non addas) nam, si concertando cum tuo adversario, conjecisses tuos amicos, seu famulos in necessitatem, ut ipsi gladios educerent, cum tu illos ad hoc periculosum, ut supponi debet, opus induxeris, irregularis eris, quia tunc causa mortis fuisti.

Provocantium, & Aggredientium casus.

9. Convocavi amicos, sive expresse, sive tacite, ad rixam, seu ad homicidium committendum, inducens, sed inde factum est, ut unus, vel plures ex his amicis conciderint, & mortui sint; summe ego irregularis, quod horum interitum nullo modo intendebam, imò ne occiderentur, strenue contra adversarios pugnavi?

10. Respondeo. In hoc eventu idem resolvendum erit, quod supra §. 3. à n. 6. resolvimus de eventu mortis mandatarii, nimirum esse probabile te esse, & te esse irregularem.

11. Idem, quod dico de te principali Auctore rixæ, dic de convocatis ipsis amicis, qui mortem effugerunt, nam, propter eandem rationem probabiliter erunt. Ita Filliuc. tract. 20. cap. 4. num. 122. & probabiliter non erunt irregulares. Ita idem n. 123. Pasqual. decis. 425. Supponit autem, nec à te nec ab amicis prædictis illos, qui deinde occisi sunt, fuisse conjectos in necessitate rixam committæ periculo: Si enim, ita fuisset, vos fore irregulares ex homicidio voluntario in causa, certum esset, & cuti modo in simili diximus, n. 8.

Fortuita occisio ejus, quem occidere non intendis, & Quia si plures occidas?

12. De eo, qui ex errore putans occidere sciam, vel hominem, alium hominem occidit, an incurrit in irregularitatem, lib. 6. in Decal. cap. 4. §. 4. à n. 23. à n. 24. putatum est latè. Hic ergo sequentem duntaxat casum propono, quem ibi explicare in mentem non venit.

13. Titius, in conflictu, tanto impetu in adversarium irruit, ut non solum eo ictu illum transfixerit, verum etiam alium hominem adversarii comitem, laqueum, duasne irregularitates ex duobus occisus contrahat Titius, an upam? Idem inquiri potest de occidente pugres unica bombardæ explosione, &c.

14. Responsio communis est, duas Irregularitates incurri, cum necessaria tamen distinctione, seu limitatione. Si enim Titius duas illas occisiones prævidit, vel de eis dubitavit (ut certe regulariter contingit, si cadat aliquis ex comitantibus adversarium) duplicis est obnoxius Irregularitatis, alterius, ob homicidium voluntarium directe intentum inimici, alterius, ob homicidium casuale non intentum, sed prævisum, & non si fugaverit cautum. At vero, si Titius occisionem alterius nullo modo prævidit (ut facile occurrere potuit, si ceciderit aliquis omnino casu illac transiens) unica tantum Irregularitati subjacebit, quia secundum homicidium fuit Titio pure, & plenè casuale. Id autem intellige (ut supra vidimus in similibus) in foro conscientie, nam forum externum propter actionem tam proximè annexam occisioni secundi hominis, etiam propter hanc, te secunde Irregularitati subijcet.

15. Dixi (Responsio communis) nam cum hic alibi unica tantum actio peccaminosa, atque adeo in sententia multorum unum tantum peccatum modo alibi explicato, possit aliquis dicere etiam unicam incurri Irregularitatem, sicuti in sententia probabilis unica incursa esset excommunicatio, si illi duo simul occisi fuissent Clerici: quam probabilitatem nos ex Leandro admittimus in materia excommunicationis. Quod autem in materia Irregularitatis, dicam infra à hoc cap. 15. §. 10. à n. 16. commodius. De dubio in prædictis iterum monito, te locutum esse supra cap. 5. §. amicus.

§. VII. De Irregularitate ex homicidio voluntario physice patrato.

Quale illud sit, & quando intelligitur esse commissum?

1. Diximus §. 2. num. 4. & num. 21. Homicidium voluntarium esse illud quod quis committit, directe illud volendo, sive prima, volendo illud immo-

diatē in se, ut si ictum in pectore inimici, ut illum occideret, infligit, sive secundo, volendo illud in causa proxima, ut, si sine expresso animo occidendi, eundem ictum in adversarii pectus conijciat, qui enim causam tam proximam mortis vult, certe, nisi sit amens, vult etiam effectum, id est mortem, sicuti, qui vult ignem, vult etiam calorem. Scio Castropalaum *disp. 6. de Cens. p. 15. §. 1. m. 1.* asserere, homicidium factum ab eo, qui causam dictam proximam ponit, si is præcincidat à voluntate occidendi, esse homicidium casuale: Scio, inquam, id, sed aio, id non occurrere, nisi in planè stulto. Quod si supponas, verè coram Deo hunc, sive per stultitiam, sive per ignorantiam, sive propter aliud, verè non advertisse ad effectum, id est ad mortem, nec de illa ullo modo subdubitasse, illum jam dixi, *disp. cap. 2. num. 2. 1.* tunc coram Deo non esse, nec homicidam, nec irregularem, quamvis in foro externo esset pronuntiandus voluntarius homicida.

2. Porro, cum ex homicidio voluntario nasci irregularitatem omnium gravissimam nemo sit, qui nesciat, solum hic erunt nonnulla explicanda, quæ rem magis, ac magis illustrent: id, quod faciam, figurando varios casus, qui in hac materia solent à Doctoribus expendi, & in praxi frequenter occurrunt.

PRIMVS CASVS.

Plures graviter eundem successivè vulnerantes.

3. Petrus heri lethifère vulneravit Paulum probabiliter moriturum ex eo vulnere post quatuor, vel quinque dies. Accidit autem, ut ejusdem Pauli inimicus alius supervenerit, nullo communicato consilio cum Petro, & eundem Paulum confoderit, occiditque, & tunc Petrus irregularis?

4. Respondeo, Covar. in *Clem. Si furios. p. 2. §. 2. n. 1.* absolute Petrum irregularem enuntiat ex sequenti discurfu: Ille, qui est reus homicidii in Jure Civili, est etiam reus irregularitatis in Jure Canonico: at percutiens aliquem vulnere lethali, ut scilicet eo percussus sit certo moriturus, tenetur in Jure Civili reus homicidii, ergo ex Jure Canonico tenebitur, ut reus irregularitatis. Minor probatur, nam sic habet Textus. *L. Ita vulneratus, ff. ad l. Aquil. Lege teneri astimati sunt, non solum, qui ita vulnerassent, ut confestim vita privarent, sed etiam hi, quorum ex vulnere certum esset, aliquem exesse.*

5. Verum omittendo sensum d. & legis, discursus hic admitti non habet. Pater, quia in Jure Canonico dubius de facto homicidii irregularis est, ut toties indicavimus, nunquam vero in Jure Civili est puniendus, ut homicida. Rursus, si Iudex torquendo reum excedat torturæ modum, quo fiat, ut reus moriatur, non punitur à Jure Civili poena homicidii, punitur, teste, Henric. *lib. 14. cap. 14. num. 5.* irregularitate ex delicto à Canonico. Præterea dans poculum, seu venenum sterilitatis, ut homicida punitur à Jure Civili, non autem punitur irregularitate à Jure Canonico, ut notat Glossa, alique. Denique, si quis lethaliter aliquem vulneret, vulneratus autem per miraculum non moriatur, irregularis non erit. Ita Cominch. *de Sacram. disp. 1. 8. dub. 8. n. 60.* Ioan. Præp. 3. p. 9. §. de Irreg. dub. 8. n. 60. quia vulneratio mortem actu non intulit, erit tamen plectenda, ut homicida.

6. Nos igitur sic expeditius ad propositum casum respondeamus. Vel secundus percussor ita percussit, ut statim Paulus, qui à primo percussore vulneratus fuerat, mortuus sit ex percussione secunda, & tunc dico, Petrum primum percussorem irregularem non esse. Ratio mihi manifesta est, quia tunc, nullo modo mors secuta est ex vi vulneris illati ab ipso Petro. Et igitur tunc solus secundus percussor irregularis. At veto, si non statim sit mortuus, sed ex intervallo, post aliquod scilicet tempus ab accepto utroque vulnere. Dico, Petrum, ut etiam secundum percussorem, esse irregularem. Ratio item mihi est manifesta, quia tunc mors non solum sequitur ex hoc secundo vulnere, verum etiam ex

primo; duo enim vulnera lethalia actione communi concurrunt ad eandem mortem inferendam, vel certè accelerandam.

7. Quod si fingas casum rarissimum, quo certus sis, mortem ex intervallo secutam à solo secundo vulnere accidisse, libens dabo, secundum tantummodo percussorem esse irregularem. Certus, inquam, sis, nam, si addit dubium ex cuius vulnere percussus occubuerit, uterque eritis irregulares, propter doctrinam toties ex c. Significasti 1. de homicid. replicaram, quemlibet debere, ut irregularem in facto dubii homicidii se gerere.

SECUNDVS CASVS.

Plures eundem leviter vulnerantes.

8. Titius, Caius, Sempronius, sive mutuo consilio, sive separatim vulneraverunt Antonium, singuli leviter. Sed Antonius, sive ob febrem ex dictis vulneribus supervenientem, sive ex multo sanguine ex iisdem vulneribus, licet levibus, effuso, diem suum obiit. Omnesne sunt irregulares?

9. Respondeo, omnes, ut Suar. *de Cens. d. 45. §. 3. n. 9.* Sayr. *de Cens. lib. 7. c. 4. num. 14.* Ioan. Præp. 9. §. de Irreg. dub. 8. n. 59. quia certum est, omnes vulnerasse, & certum est ex illis vulneribus, veluti agmine facto, ex multis causis, Antonium fuisse interemptum.

TERTIVS CASVS.

Plures, quia graviter vulnerantes, quia leviter.

10. Plures aggredientes Antonium, illum vulnerant, partim graviter, partim leviter, cum appareat unum, vel alterum fuisse vulnus lethale; non apparet tamen à quo illud processit. Sane irregulares omnes?

11. Respondeo. Omnes pari modo esse irregulares, quia omnes pariter sunt dubii de facto homicidii.

12. Quid, si Titius unus ex his est certus non inflixisse lethale vulnus?

Respondeo. Si aggressio fuit ex compacto cum aliis, vel eis auxilium Titius præbuit ad occidendum, erit, & ipse Titius irregularis, siquidem audacior ex comitatu factus est ille, qui lethaliter percussit. At, si hæc abfuerint, & certus sis, te nullo modo concurrisse ad mortem, non est caput, unde dicaris irregularis. Dico (nullo modo) nam ceterum, ut n. 6. & 7. dixi, communiter mors sequitur ex actione communi omnium vulnerum. Quare si tu aliquo tandem modo, licet leviter, vulnerasti, irregularitatem non effugisti. Relege ibi dicta.

QUARTVS CASVS.

Quando leve vulnus causa est, ut alter graviter feriat.

13. Ego leviter Petrum vulneravi, sed deinde graviter eundem vulneravi superveniens Titius & eo, quod Petrus à meo vulnere debilitatus fugere, nec potuit, nec se à Titio defendere, erone irregularis, quandoquidem iam Titius mortuus est?

Respondeo. Si nullam commune consilium cum Titio habuisti de Petro vulnerando, nec de eodem Titio superventuro cogitasti, vel ullo modo dubitasti, reus irregularitatis non eris, quia omnino præter opinionem, consensumque tuum factum est homicidium. At, si communicato consilio, eris, ut patet ex dictis: ut etiam eris, si, quamvis, nec communicato consilio, nec morte directè intenta prævidisti tamen, sed non periculum præcavisti, vel, si præcaveri non poterat, ab opere non destitisti, ut etiam ex toties dictis patet. Lege Cominch. *de Sacram. d. 18. dub. 8. n. 70.* Sayr. *l. c. n. 15.* Farin. *frag. p. 2. V. Irreg. n. 454.* aliosque. Adverte, hic etiam locum habere doctrinam n. 6. & 7. allatam, puta, an statim, an ex intervallo Petrus obierit.

QVINTVS

Quando leui vulneri superuenit alia mortis causa.

14. Ego idem, qui Petrum leuiter, seu certe non lethaler vulneraui, jam nunc certo scio, ipsum Petrum diem suum obiisse, ex imperitia, vel malitia Medici, vel ex ipsius Petri intemperantia (quod certe non nisi ab experto, quibus conjecturis expensis, definiti posse non ignoro) summe ergo irregularis?

15. Respondeo. Tuum vulnus potuit esse non lethale & ejus generis, ut facili negotio, nulla, vel satis modica curatione sanari potuerit. Sanè tunc ne te habeas pro irregulari, quia sic tota causa mortis fuit à Medico, vel ab ipso infirmo. Ita Dian. p. 4. tract. 2. resol. 10. Castrop. de Cens. disp. 6. p. 15. §. 5. num. 5. citans Lessium, G. Hurt. Suar. Coninch. At si dictum vulnus fuit ejus generis, ut diligenti curatione opus fuerit, ut sanaretur, ego cum aliis te habeo pro irregulari, quia quamvis periculum mortis augeretur cursu temporis, vel ob aliam rationem ductum à Medico, vel infirmo; tamen regulariter tunc praesumi, seu censeri debet, ipsam tuam vulnus simul cum praedicta alia causa, communi actione, mortem vulnerato attulisse. Dixi (regulariter) nam scus, idem dic, quod modo in simili dictum est n. 7.

SEXTVS CASVS.

Dans, vel vendens arma, vel similia.

16. Titius vendit, vel praebet arma, equum, socios, vi-
tuala Caio volenti quempiam occidere, eritne, eo occi-
so, non solum Caius, verum etiam Titius irregularis?

17. Respondeo, cum necessaria distinctione. Si hæc praebet ad finem occidendi, etiam si sine illis Caius iturus esset ad hominem illum occidendum, immò etiam si illis usus non esset, sed tamen ex illis audacior fuit, & promptior ad occisionem patrandam, Irregularis erit Titius, quia jam est causa homicidii voluntarii. At, si praebet, nihil mali intendens, & nihil de illa occisione sciens, nihilque suspicatus, nullo modo erit irregularis, quia tunc nulla ratione ipse concurrat ad occisionem. Quid si suspicans, at non intendens? Dicam mox n. 20.

18. Ex dictis fit, ut irregularis sit etiam praedictus Titius, si solum dederit arma defensiva, galeam, clypeum, lorricam, nam semper ex illis fit audacior homo ad ejusmodi prava facinora. Ita Bonac. de Cens. d. 7. q. 4. p. 8. num. 35. alique apud Dianam p. 4. tr. 2. res. 11. Hurt. de Irreg. d. 2. diff. 8. n. 32. qui adheret Gibal. de Irreg. c. 4. q. 2. num. 21. docet, solum tunc Titium praedictum fore irregularem: quando praebendo Caio arma, intendit homicidium alterius, scus non item: cum enim inquit his possit Caius bene vel male uti, imputabitur mors non Titio, sed uni Caio. Verum non est audiendus, nam ratio ducta à securitate, quam concipit Caius, nimis clarè ostendit, imputari etiam homicidium ipsi Titio securitatem praebenti.

19. Contra, ex hisdem dictis fit, ut, si arma, vel quaecunque alia data Caio nihil prorsus concurrant ad occisionem, nec animosiores illum reddant, nec alio ullo modo Caium adiuvent, fit, inquam, ut nullum sit caput, cui debeat Titius irregularitate puniri.

20. Praedictum illustrabit sequens casus de sciente, non tamen intendente, Petrus à me Mercatore gladiatorum, scilicet gladium, vel medicamentum, vel similia, quibus quis uti possit bene, vel male, emit gladium, vel medicamentum violentum, ut aliquem occidat, idque ego praevideo, sed non intendo, summe irregularis, si te ipsa sequatur occisio? (Sed non intendo) dixi, nam, si intendo, me esse irregularem, jam ex dictis scio.

21. Respondeo. Si tu praevides, vel suspicatis, Petrum emere gladium, vel medicamentum illud ad aliquem determinatè occidendum v. g. ad occidendum suum inimicum, vel uxorem suam deprehensam fortè in adulterio, non possum te, teste Sayr. lib. 7. c. 4. excusare ab homicidio, & ab irregularitate, quicquid excuset Hurt. loc. cit.

Leanat. de Irreg. d. 10. q. 82. debebas enim non volente, ne homicida contra iustitiam (nec solum contra civitatem, ut putat Hurtadus) cooperareris. At si solum praevideas, vel suspicaris, Petrum emere gladium ad occidendum indeterminatè, ut esset, si emerit v. g. ad bellum, ma occisionis fortè sequutura; in illa enim causa determinatione occisionis potes probabiliter tibi praevidere à gladio à te veniuto nullum fuisse iniuste occisum. Dixi (ad bellum iniustum) nam ad bellum iustum, cum nullo modo tunc pecces, non eris irregularis.

22. Si determinatio sit modica, ut si praevideas, einentem à te gladium velle occidere aliquem ex suis inimicis, valde dubito de tua irregularitate, quia videtur tunc esse causa proxima, quicquid in contrarium colligitur ex Hurtado loc. cit.

23. Si tu compellas Mercatorem, ut vendat gladium v. g. dicto Petro volenti occidere dictam v. g. uxorem, te esse irregularem secuta uxoris morte, non vero Mercatorem, putat P. Prates in manus. de irreg. d. 4. q. 4. art. 1. fol. 461. quia tunc totus mortalitatis concursus, seu mortalitatis causa occisionis refunditur in te cogentem, vero in Mercatorem coactum. Hæc doctrina sic absolute prolata difficilis est, nisi coactio tanta sit, ut Mercator ad vitandam v. g. mortem suam, vel grave damnum cogatur vendere; tunc enim sicut exculatur à peccato cooperationis homicidii à Petro patrandi, ita & ab irregularitate; at, si tanta non sit coactio, sed sit minus levis mali non effugiet irregularitatem, ut dicitur p. 4. §. 4. num. 12.

SEPTIMVS CASVS.

Pœnitentem mortis causam dedisse.

24. Venenum propinavi meo adversario, vel alium lethaler vulneravi; sed antequam is moreretur, valde me per contritionem poenituit facti, immò antequam, & medicamenta diligentissimè adhibui, ut mortem effugeret; mortuus est tamen: summe irregularis?

25. Respondeo. Utique es, quia ejusmodi poenitentia coram Deo tuam delevit culpam, non vero absolute dispositionem Ecclesiae volentis Homicidas ab altaribus repellere. Lege Suar. de Cens. d. 44. scilicet 3. n. 5. Coninch. d. 1. dub. 8. n. 65. Filliuc. tr. 20. c. 1. n. 25. alioque.

OCTAVVS CASVS.

Associantes Occidentem, &c.

26. Auxilium praebui, astitui, associavi cum, qui inimicum interfecit. Summe irregularis?

Respondeo. Si auxilium, assistentia, associatio non est causa efficax, & propinqua occisionis, non inducit irregularitatem; si sit efficax, & propinqua sunt inducere. Posterioris modi erit, quando homicida sine tuo auxilio non occidisset, vel non tam celeriter, vel non tam audacter, vel non tam secure, nam, si nihil horum, modici sunt prioris.

27. Atque hinc fit, ut, si tu ad sis in rixa, qua tuus amicus rixatur cum suo adversario, sed nesciat utrum ad dicto amico, cum tua praesentia nihil addat ut supponimus, nihil de irregularitatis poena tibi timeendum erit, si ille suum adversarium interficiat. Contra, ut vult Sayr. de Cens. l. 7. c. 4. n. 11. Ioan. Præp. d. 5. de irreg. d. 1. n. 65. Vgol. de irreg. c. 17. §. 1. si te ostendas, unde aliquod auxilium addatur amico rixanti, quis tunc ab irregularitate liberabit.

28. Illud, quod docet Henrig. Avila, Nav. citati à Diana p. 4. tr. 2. res. 17. cum aliis approbare non valeo. Si praeterea, inquit, associet filium rixantem ad finem, ne filius periclitetur, non erit pater irregularis, si filius aliquem occidat, quia tunc patet operam dari rei licitae: id, ut quam, approbare, non valeo: Ita Ioan. Præp. loc. cit.

dum enim Filius rixans videt praesentem Patrem, non potest ab ejus praesentia non audacior fieri, atque adeo opera hae Patris non potest non fieri illicita in materia iustitiae. Idem die de amico, idemque de famulo associantibus, nisi hi essent adeo debiles, sive Senes, sive Pueri, ut clare appareat, associationem esse ad obsequia non facientia ad rixam.

NONVS CASVS.

Occidens unum pro altero.

29. De hoc ita l.6. in Decal. c.4. §.3. n.35. docui. Qui dicunt homicidium unius Clerici pro alio parere excommunicationem, dicunt, & parere irregularitatem ex delicto, jam enim tunc voluit homo occidere hominem. At, qui negant, parere excommunicationem, negant parere irregularitatem. Ita Collig. ex Fragoso de Repub. Christ. tit. 2. l. 1. d. 2. §. 1. n. 36. &c.

Et paulo post. Sanè Farinac. in 4. tit. declarat. fol. 41. col. 1. fine, & affertur à Fragoso apud Dianam p. 9. n. 4. res. 31. fine, affert declarationem Cardinalium, quod mandans occidere Petrum, si Mandatarius occidat Ioannem, non incurrit Mandans in irregularitatem. At, certè par videtur ratio in casu nostro. Vtque sententia probabilitatis fines videtur attingere.

30. Hæc ibi docui. Adde nunc illud: Si quis cognovit, vel dubitavit, in aliquo loco latere hominem quempiam, nesciens esse hunc, vel illum, nec sufficienter cavuit, ne homo occideretur, & tamen occidit, irregularitatem eam fore per omnes notas Castrop. de Conf. d. 6. p. 1. §. 5. n. 4. quia tunc jam is voluit hominem occidere, & de facto occidit; non ita fuit in præcedente casu, in eo enim occidens volebat interficere Petrum determinatè, non vero hominem quemcumque, cum ergo Petrum non interfecerit, interfecerit autem proflus sine ulrà deliberatione Paulum, non est mirum, si probabile esse diximus, occidentem tunc excusari ab irregularitate.

§. VIII. De irregularitate ex homicidio voluntario commisso moraliter, id est orio ex consilio, mandato, &c.

1. Si mandes homicidium fieri, vel ad illud consilium des, exhorteris, suadeas, moneas, consentias, uno verbo, quomodo docunque moraliter coopereris, unde occiso aliqua sequatur, eris sine dubitatione irregularis ex homicidio per concursum positivum à te directè, & voluntariè commissum (de casuali enim dictum est supra §. 3.) Ratio est expressus Textus, c. Sicut dignum §. Illi, ibique Doctores, extendens irregularitatem ex homicidio ad cooperantes ad illud.

2. Hinc, si Titio affecto injuria dicas. Verè leges nobilium statuerunt, imminui existimationem viri ingenui, nisi ultione deleatur injuria. Si mulieri referenti, se ex te concepsisse, tu ipsam doceas, hoc, vel, illo pharmaco solere expelli fœtum animatum, si Antonio mandanti occisionem sui adversarii, tu eum instruas de modo, quo possit adversarius imparatus, vel occultè, vel per insidias occidi; Hinc, inquam, fit, ut secuta ex vi prædictorum verborum occisione, tu in irregularitatem incidas; prædictis enim loquendi modis moralis causa homicidii est.

3. Quæres primò. Si cui, v.g. Titio, consilium, mandatum, consensum, &c. dem, ut Petrum occidat, quia v.g. me dictus Petrus gravi affectu injuria: Sed deinde dictus Titius affectus simili gravi injuria ab eodem Petro, Petrum occidat, ero etiam ego irregularis.

4. Respondeo, non eris, si tuus consensus nihil operatus est, eris, si concausa fuit cum Titio, vel ad occisionem parandam, vel ad parandam promptus, & obstinatus, Patet ex dictis. An autem fueris concausa, ex circumstantiis est à prudenti colligendum. Quid si id dubium fuerit? Respondeo. De hoc dixi c. 5. §. unicus.

5. Quæres secunda. Ita Casar ex meo consilio, mandato, consensu, &c. occidit Brutum, ut, si ego occisionem non suavissem, certò suavisset alius; Ego irregularis ero.

Respondeo. Quicquid sit, quoad alios effectus, certè loquendo de irregularitate, per hoc, quod alius suavisset, non effugere potes irregularitatem, quia tu nunc de facto moraliter ad occisionem concurristi. Et sicut, si tu aliquem physicè occideres, quem etiam, te non occidente, occideret alius, non vitares irregularitatem, ita, si moraliter occidisti.

De irregularitate ex mandato.

6. Percutramus separatim, & in particulari cooperationem ex mandato, & ex consilio, quæ sunt præcipua capita positivi concursus moralis, juxta horum doctrinam facile judicium feres de aliis capitibus monitionis, suasionis, exhortationis, &c. Nisi etiam velimus dicere, & fortè ita est, omnem moralem concursum ad alterum ex his duobus reduci. Cum enim in eo differat mandatum à consilio, quod mandatum datur in gratiam Mandantis, consilium vero in gratiam ejus, cui consilium præbatur, si moneas, suadeas, roges, consentias, &c. ut fiat homicidium in tuum commodum dicitur illud fieri ex tuo mandato, si eadem facias, ut fiat homicidium in commodum alterius, fieri illud dicitur ex tuo consilio. Scite id confirmat his verbis Bartolus l. non solum §. Si mandatum n. 2. ff. de injur. Mandator dicitur ille, qui mandat delictum committi propter se ipsum Mandatorem; & ad satisfactio-nem voluntatis suæ. Persuasor dicitur ille, qui persuadet alicui propter ipsum, cui sit persuasus, & ideo non erit, quibus verbis utatur, sive dicat mando, sive rogo sive quibus-cunque verbis. Hæc Bartolus.

7. Iam verò de mandato hic loquentes, secernamus quatuor certa ab incertis, item quatuor, sed præterea ne omittas regere, quæ sup. §. 3. de concursu morali ad homicidium casuale prolata sunt, multa enim ibi dicta ad ea quæ hic disputantur, maxime faciunt.

8. Certum est primò, te fore irregularem, etiamsi Mandatarius non servet modum, quem tu præscripsisti in occisione faciendâ. Iussisti v.g. occidi tuum inimicum in agro, media scilicet explosione, vel ex veneno, tali, vel tali die. Ille vero occidit domi, gladio, alia die. Ratio est manifesta, quia tua iussio substantiam posuit mortis.

9. Certum est secundo, si mandatum sufficiens et revocasti, & revocatio innotuit Mandatario; ipse autem nihilominus occidit, te non esse irregularem, quia revocato mandato, quod sciat Mandatarius, nihil tui consensus in ipso remanet. Idque verum censeo, etiamsi fictè, & solis verbis, sed tamen sufficientibus, revocasti. Quando enim ejusmodi fictio non innotescit Mandatario (ut semper hic supponendum est) ipsa verba externa satis sunt apta ad extinguendum tuum mandatum. Si revocatio tui mandati non pervenit ad Mandatarium, te fore irregularem, ne sis dubium, quia tunc tuum mandatum remanens in Mandatario, causa est mortis alterius.

10. Certum est tertio, te non fore irregularem, si constet, Mandatarium ex tua iussione, nec fuisse motum ad occisionem parandam, nec factum esse animosorem, securiorem, &c. sed proflus eodem modo, ac, si tu non mandasses, occidit. Patet ex dictis. Et docet cum multis Gibalin. de Conf. disp. 5. §. 9. n. 21. Si non constet, sed sit dubium, dixi supra c. 5. §. 1.

11. Certum est quarto, te non fore irregularem, si mandasti, ut occideretur Petrus, Mandatarius autem per errorem occidit Paulum, quia, in occisione Pauli, tu nulum consensum præstidisti. Ita declaratum fuisse à Sacra Congregatione notavi supra §. 7. n. 29.

Ignorantia, quod mandatum fuerit exceptum.

12. Iam incertum est primò, an sis irregularis, si mandavi